Voorstel aan de raad

Nummer: 137

Portefeuille:	R. Broekema
Programma:	7 Volksgezondheid en milieu
Taakveld:	7.1 Volksgezondheid

Onderwerp: Intensivering gezondheidsbeleid

Voorgesteld besluit

1. De volgende thema's voor het intensiveren van gezondheidsbevordering vast te stellen:
   a) Mentale gezondheid
   b) Extra inzetten op een gezonde leefstijl
   c) Vroegtijdig in beeld krijgen en ondersteunen van inwoners met een verslaving
   d) Extra inzetten op een gezonde leefomgeving

2. Hiervoor de middelen in te zetten à € 250.000,- in 2023 en € 350.000,- vanaf 2024 zoals gereserveerd in de programmabegroting.

Urgentie Raad

Geen urgentie: Er is geen datum waarvoor dit besloten moet zijn door de raad. Voorstel kan in reguliere procedure.

Voorgaande besluitvorming

Vastgesteld besluit (amendement A10 – A24):
110. Op basis van bovenstaand voorstel 'Extra inzetten op gezondheidsbevordering' de begroting 2023 en de meerjarenraming met ingang van 2024 bij te stellen met de volgende bedragen: -€250.000 in2023 en -€350.000 met ingang van 2024. Na consultatie met het werkveld zal het college een plan opstellen hoe deze middelen worden ingezet en dit plan ter besluitvorming aan de raad voorleggen.

Inleiding

Met de nota gezondheidsbeleid Samen Gezond in Lelystad is ingezet op de thema's 'Vitaal en gezond ouder worden', 'Leven met een chronische aandoening' en Gezonde leefstijl ontwikkelen. Om ervoor te zorgen dat inwoners van Lelystad gezond opgroeien en gezond ouder worden, is het nodig om de komende jaren extra te investeren in gezondheidsbevordering. De afgelopen jaren is met de nota Samen Gezond in Lelystad een goede start gemaakt, maar de uitdagingen zijn nog groot.

Dat de uitdagingen op het gebied van gezondheid groot zijn in Lelystad, blijkt wel uit de cijfers. Zo heeft meer dan de helft (54,6%) van de volwassenen in Lelystad overgewicht en 23% ernstig overgewicht[1]. Op basis van de beweegnorm loopt Lelystad 10% achter op het landelijk gemiddelde.

[1] GGD, CBS en RIVM (2020)

Ook de mate waarin men zich gezond voelt loopt in Lelystad achter bij de landelijke cijfers (Gezondheidsmonitor GGD Flevoland; Gezond en Vitaal in Flevoland 2020).

De ambities van de gemeente Lelystad, zoals vastgelegd in het raadsakkoord, zijn groot. Zo vindt de raad het belangrijk dat inwoners van Lelystad in 2026 voldoen aan de gemiddelde landelijke beweegnorm. Er moet gewerkt geworden vanuit 'positieve gezondheid' en er moet meer inzet komen op preventiemaatregelen. Daarbij moet op 1 januari 2026 de eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen van jong tot oud, substantieel zijn afgenomen.

Om de gezondheidsuitdagingen aan te pakken en de ambities uit het raadsprogramma te realiseren is het nodig om extra in te zetten op gezondheidsbevordering. De raad heeft daarom in de programmabegroting 2023 – 2026 voor 2023 €250.000,- en voor de daaropvolgende jaren €350.000,- gereserveerd. Samen met de partijen in de stad, zoals de GGD, Tactus, Amethist en huisartsen is dit voorstel tot stand gekomen. Het gezondheidsbeleid raakt diverse beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening (gezonde leefomgeving), Wmo en het onderwijs. Voor de verdere uitwerking van het plan wordt dan ook de verbinding gelegd met de diverse beleidsterreinen.

Argumenten

1. De volgende thema's voor het intensiveren van gezondheidsbevordering vast te stellen:

   a) mentale gezondheid
   Hierdoor neemt het mentaal welbevinden van inwoners toe
   Het aantal mensen in Nederland met mentale problematiek is in de afgelopen jaren sterk gestegen. Dit geldt ook voor Lelystad. Door extra in te zetten op mentale gezondheid, neemt het mentaal welbevinden toe en kunnen psychische klachten in bepaalde gevallen voorkomen worden. Het is belangrijk dat het onderwerp mentale gezondheid door diverse partijen in de stad bespreekbaar wordt gemaakt. Om daarmee taboes rondom mentale problematiek te doorbreken en om in te zetten op mentale weerbaarheid van inwoners.

   Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2021 van GGD Flevoland kwam naar voren dat de jeugd in klas 4 van het Voortgezet Onderwijs minder scoort op mentale gezondheid. Vanuit middelbare scholen en andere maatschappelijke partijen komen ook de signalen dat mentale gezondheid onder jongeren aandacht behoeft. Zo komt vanuit maatschappelijke partijen het signaal dat zij als gevolg van mentale problemen bepaalde gedragsuitingen, zoals antisociaal gedrag en overlast zien. Vaker dan eerder wordt doorverwezen naar hulp en ondersteuning, waar jongeren niet altijd op korte termijn terecht kunnen. Dit vraagt om tijdige aandacht voor het bevorderen en beschermen van het mentaal welbevinden van jongeren. Er zijn diverse effectieve interventies die jongeren bij hun mentale gezondheid kunnen ondersteunen. De GGD Flevoland ontwikkelt een plan, samen met de scholen en betrokken maatschappelijke partijen, om te komen tot interventies die recht doen aan de behoeften van Lelystadse jongeren.

   Vanuit huisartsen is het signaal afgegeven dat er behoefte is aan een communicatieplatform, zoals zorgdomein, tussen huisartsen en het welzijnsveld. Huisartsen zijn één van de belangrijke signaalpartners als het gaat om de mentale gezondheid van inwoners. Door middel van het programma Welzijn op Recept is er een duidelijke verbinding ontstaan tussen medische zorg en het welzijnsveld. Door vroegtijdig signalen over het mentaal welbevinden op te pakken en deze inwoners te begeleiden naar welzijnsactiviteiten, kunnen laagdrempelige oplossingen worden gevonden. De communicatie tussen beiden terreinen (medisch en het Welzijnsveld) wordt versterkt, door het realiseren van het platform Zorgdomein. Op dit platform wordt informatie gedeeld, zowel om iemand aan te melden als wel om een terugkoppeling te doen. Hierdoor zijn de huisartsen goed op de hoogte of een inwoner is aangekomen bij het juiste ondersteuningsaanbod en andersom zijn de medewerkers van Welzijn op Recept ook op de hoogte van een doorverwijzing.

b) Extra inzetten op een gezonde leefstijl

Hierdoor verbetert de gezondheid van inwoners

Een belangrijke basis van gezond zijn, is het ontwikkelen van een gezonde leefstijl. Leefstijl heeft namelijk een grote impact op de kwaliteit van leven (bijvoorbeeld het dagelijkse functioneren thuis en op het werk) en de kans op chronische aandoeningen. In feite ligt een gezonde leefstijl dus aan de basis van een gezond leven. Een gezonde leefstijl ontwikkelen mensen door gezond te eten, veel te bewegen en ongezonde dingen als roken, alcohol en stress te vermijden.

Op jonge leeftijd leren kinderen en jongeren (gezonde) eet- en drinkgewoontes aan. Het is daarom belangrijk dat er binnen het thema gezonde leefstijl, extra aandacht is voor kinderen. Zonder deze middelen, kan de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht niet worden gecontinueerd. Kind naar Gezonder Gewicht is een integrale aanpak waarbij gewerkt aan de onderliggende redenen voor het overgewicht bij het kind. Denk bijvoorbeeld aan psychische en psychosociale factoren of problemen in het gezin als gevolg van schulden of werkloosheid. Deze onderliggende problemen kunnen een gezonde leefstijl in de weg zitten. [2]

Om een gezonde leefstijl bij meer inwoners onder de aandacht te brengen en om inwoners met gezondheidsvragen te kunnen doorgeleiden naar de juiste interventies is het nodig om een sterk netwerk te vormen. Voor kinderen en jongeren tot 18 jaar is dit netwerk gevormd door de komst van Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG). Voor inwoners boven de 18 jaar, staat dit netwerk voor gezondheidsbevordering nog minder stevig. Daarom wordt toegewerkt naar een stevig netwerk, onder één paraplu. Dit netwerk wordt geleid door één regisseur. Deze regisseur brengt het aanbod voor gezondheidsbevordering bij elkaar en kijkt of het aanbod sluitend is of dat er eventueel nog interventies ontbreken.

c) Vroegtijdig signalering en ondersteuning van inwoners met een verslaving

Hiermee wordt ingezet op een sneller en groter bereik van de doelgroep

Roken, alcohol, drugsgebruik en verslaving schaden de ontwikkeling van jongeren, de gezondheid van volwassenen en kunnen leiden tot sociaal maatschappelijke problemen. In Lelystad zijn twee partijen actief die specifieke kennis hebben over verslavingsproblematiek, namelijk Tactus (t/m 23 jaar) en Amethist (+18 jaar). Het kan dan bijvoorbeeld gaan om verslavingen op het gebied van cannabis, gokken, cocaïne en medicatie (opiaten). De partijen merken dat zij inwoners en hun naasten vaak pas in beeld krijgen op het moment dat er sprake is van zwaardere problematiek. Terwijl zij ook in een eerder stadium al ondersteuning kunnen bieden. Deze vroegtijdige ondersteuning kan eraan bijdragen dat zwaardere problematiek wordt voorkomen. Een verslaving heeft ook effect op de naasten. Het kunnen delen van de zorgen draagt eraan bij dat de belasting op naasten afneemt. Daarnaast kan extra ingezet worden op deskundigheidsbevordering, zodat betrokken maatschappelijke partijen tijdig gebruik maken van de expertise en ondersteuning van Tactus en Amethist. Momenteel is er onvoldoende preventieaanbod op het gebied van verslaving voor volwassenen. Tactus stelt in samenwerking met Amethist een plan op om extra in te zetten op preventie en het tijdig in beeld krijgen van inwoners ouder dan 23 jaar met een verslaving.

d) Extra inzetten op een gezonde leefomgeving

Hiermee worden inwoners verleid tot een gezonde leefstijl

Door middel van nudging (positieve gedragsbeïnvloeding) kunnen inwoners worden verleid tot een gezonde leefstijl. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om manieren om inwoners meer te laten bewegen of het nemen van gezonde voeding. Met behulp van JOGG is er een goed netwerk gevormd van verschillende partijen in de wijk. Er zijn diverse mogelijkheden om met behulp van dit sterke netwerk extra in te zetten op een gezonde leefomgeving. Om een gezonde leefomgeving te stimuleren, wordt het idee om het aantal watertappunten uit te breiden verkend. Zo zijn er jongeren uit de Atolwijk die met het idee kwamen om een watertappunt naast een sportveld te plaatsen. Ook worden de mogelijkheden voor beweegvriendelijke schoolpleinen geïnventariseerd. Bij het uitwerken van beweegvriendelijke schoolpleinen, wordt gekeken naar de schoolpleinen die op de gemeentelijke onderhoudsplanning staan en waar nog een extra plus op gezet kan worden. Deze aanpak is een plus op hetgeen al gedaan wordt binnen het fysieke domein.

[2] Kindnaargezondergewicht.nl

2. Hiervoor de middelen in te zetten à € 250.000 in 2023 en € 350.000,- vanaf 2024 zoals gereserveerd in de programmabegroting.
Hiermee wordt invulling gegeven aan de gereserveerde middelen uit de programmabegroting

Kanttekeningen

1. *Resultaten zijn pas zichtbaar op de langere termijn*
De effecten van de voorgestelde maatregelen voor gezondheidsbevordering zijn pas meetbaar op langere termijn. Gedragsverandering vraagt vaak om een lange termijn investering, gezondheidsbevordering is daarmee een kwestie van lange adem.

2. *De middelenverdeling moet ook in combinatie met rijksakkoorden GALA en IZA worden gezien.*
Dit voorstel voor gezondheidsbevordering is niet alles omvattend. Naast de extra begrotingsmiddelen in het kader van gezondheidsbevorderingen zijn er op rijksniveau twee akkoorden gesloten die nog op lokaal niveau moeten worden uitgewerkt. Dit zijn het Gezond en actief leven akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA). Hiervoor worden door het Rijk middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn voor een deel een herverdeling van reeds bestaande middelen en voor een deel is er nog ruimte voor intensivering. Bij de verdeling van de extra begrotingsmiddelen is hier, waar mogelijk, al rekening mee gehouden. Zodat de middelen elkaar aanvullen.

Financiën

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de verdeling van de middelen. Mocht de praktijk daarom vragen dan kan er tussen de thema's nog een (kleine) verschuiving plaatsvinden.

	2023	Vanaf 2024
Mentale gezondheid	€ 50.000,-	€ 100.000,
Gezonde leefstijl	€ 85.000,-	€ 100.000,-
Verslaving	€ 50.000,-	€ 50.000,-
Gezonde leefomgeving	€ 50.000,-	€ 50.000,-
Overig (bijv. communicatie huisartsentekort en aanpak vervoer voor zwangeren)	€ 15.000,-	€ 50.000,
Totaal	€ 250.000,-	€ 350.000,-

Vervolg

Samen met de partijen in de stad zoals GGD Flevoland, Tactus, huisartsen en scholen worden de verschillende thema's verder uitgewerkt.

Bijlagen

Notitie achtergrondinformatie raadsvoorstel *extra inzetten op gezondheidsbeleid*.

Lelystad, 16 mei 2023

Het college van de gemeente Lelystad,

de secretaris,
J.S.W. Ozenga
**Dit voorstel is digitaal vastgesteld en ondertekend*